

170915

Handläggare: Marie-Louise Luther

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Kopia till Funktionsrätt Sverige

Remiss av betänkandet Bättre skydd mot diskriminering SOU 2016:87

Astma- och Allergiförbundet ingår som en av funktionshinderorganisationerna i Funktionsrätt Sverige. FN:s kommitté för medborgerliga och politiska rättigheter riktar i kritik mot Sverige för bland annat diskriminering 1).

Vi ställer oss bakom Funktionsrätts remissvar som i huvudsak innebär följande:

- **Vi avstyrker förslaget i utredningen om att förtydliga och bekräfta DO:s roll i diskrimineringslagen.** Den föreslagna ändringen ändrar inget i sak för möjligheterna att ta till vara rättigheter. Vi anser att det behövs andra förändringar för ett mer effektivt skydd mot diskriminering.
- **Vi avstyrker förslaget om en Diskrimineringsnämnd så som det är utformat.** Förslaget räcker inte för att leva upp till Sveriges åtaganden. Det behövs utvecklas mer praxis i domstolar.
- **Vi tillstyrker förslag om att öka resurser och utveckla stödformer för antidiskrimineringsbyråer lokalt,** men betonar civilsamhällets oberoende samt att statens ansvar för tillsyn och likhet över landet ska ligga på länsstyrelser med säkerställande av resurser, kompetens och samordning med andra åtaganden som rör mänskliga rättigheter.
- **Vi stöder bedömningen att utreda ett generellt diskrimineringskydd.** Utredningen är nödvändig för att åtgärda kritik från FN. Den ska prioritera **skydd som täcker offentlig verksamhet** och ta ställning till ratificering av Europakonventionens tilläggsprotokoll 12. Utredningen ska ha en bred sammansättning för att undvika självgranskning och se till helheten med hänsyn till arbetet för en oberoende institution för mänskliga rättigheter.
- **Vi tillstyrker förslag om att flytta tillsyn för skolreglerad verksamhet till Skolinspektionen,** med följdförändringar som rör skollagen. Men vi konstaterar att det behövs lika starka förutsättningar för individer att få sin sak prövad inom andra samhällsområden, samt att eventuella glapp i regelverk ska täppas till.
- **Vi anser att det finns stort behov av översyn av rättegångskostnader och rättshjälp för att förbättra förutsättningarna för enskilda att få sina rättigheter prövade i domstol.** Frågan rör emellertid mer än diskriminering. Därför vill vi se en generell översyn av såväl rättegångskostnader som rättshjälp för personer som saknar förutsättningar att driva ärenden med bäring på mänskliga rättigheter även i till exempel förvaltningsdomstolar.
- **Vi tillstyrker förtydligande av bevisbörderegeln** med förhoppning om bättre tillämpning i domstolarna.

- Vi anser att utredningens reflektioner kring organisation **saknar medborgar- och rättighetsperspektiv**. Betänkandet landar i betoning på ”främjande” när syftet med utredningen var att säkerställa individers rättigheter att ta till vara sina rättigheter.

Astma- och Allergiförbundets motiveringar och förtydliganden:

Kap 9 DO:s roll:

Vi anser liksom FN-kommittén att individer inte får sin rätt tillvaratagen när det gäller diskriminering på grund av funktionsnedsättning – särskilt när det gäller bristande tillgänglighet som diskriminering.

Vi får ganska ofta samtal från personer med allergisjukdom som inte upplever att de får någon hjälp från DO eller någon annan när det gäller bristande tillgänglighet som upplevs diskriminerade. Detta minskar förtroendet både för DO som myndighet och diskrimineringslagen. Det är idag svårt att veta vart man ska hänvisa personer eftersom vi känner till att DO bara tar upp prejudicerande fall för prövning och oftast inte tar upp och utreder några andra ärenden. Men detta borde gå att ändra på menar vi.

Skolinspektionen är bra exempel på en myndighet som tar emot och utreder individanmälningar och har resurser för detta. I Norge finns myndigheten Likestillings- och diskrimineringsombudet (www.ldo.no) som förutom mer generell arbete med att främja likabehandling och och motverka diskriminering även arbetar med individanmälningar (både rådgivning och klagörenden). De som inte är nöjda med LDOs beslut kan sedan vända sig till Likestillings- och diskrimineringsnämnda och överklaga.

Vi förstår att inte alla anmälningar kan eller behöver prövas i domstol, men de borde åtminstone utredas av DO och i de fall det behövs leda till dialog med aktuell part samt tillsynsbesök och kritik från myndigheten i de fall det behövs. DO:s roll behöver vidgas till att tydligare omfatta individer både när det gäller råd och stöd och att utreda anmälningar (bör tydliggöras i myndighetens instruktion). DO behöver också få de resurser som behövs för att ta emot och utreda alla individanmälningar som kommer in.

Kap 10-11 Förslaget om en Diskrimineringsnämnd:

Vi tror att det blir svårt för personer som upplever sig diskriminerade att veta vart de ska vända sig om det finns flera olika myndigheter/nämnder som har ansvar för diskrimineringsfrågor – bättre då att samla ansvaret hos en myndighet (DO). En Diskrimineringsnämnd som föreslås ta upp fall som rör mänskliga rättigheter skiljer sig från Allmänna reklamationsnämnden som ju tar upp fall som handlar om varor och tjänster. Förslaget om en ny nämnd som prövar diskrimineringsfall är inte tillräckligt utrett när det gäller risker och nackdelar och det saknas sakkunnig i utredningen när det gäller mänskliga rättigheter och funktionsnedsättning. 2) Jämför förslaget om att flytta ansvaret för diskrimineringsfrågor som rör skolan från DO till Skolinspektionen för att samla ansvaret hos en myndighet för att underlätta för berörda individer. Möjligen skulle en Diskrimineringsnämnd kunna utgöra en instans för överklagande – jämförbart med Norges Likestillings- och diskrimineringsnämnda som fattar rättsligt bindande beslut. Men det handlar slutligen om vilka resurser som finns att samtidigt bredda och utöka DO:s uppdrag och tillsätta en ny nämnd för diskriminering.

Kap 12 Antidiskrimineringsbyråernas roll:

Det behövs bättre praxis än idag så fler fall behöver komma upp till prövning. Annars är det svårt att veta hur bristande tillgänglighet ska tolkas enligt diskrimineringslagen. Antidiskrimineringsbyråerna behöver som föreslås få mer resurser att driva rättsfall. Astma- och Allergi-

förbundet har liksom många andra ideella funktionsrättsorganisationer inte någon egen jurist och saknar resurser att driva rättsfall.

Kap 17-18 Flytta tillsyn till Skolinspektionen och skollagen:

Vi bedömer liksom utredningen att fördelarna för individerna att samla diskrimineringsfrågor som rör skolan hos en myndighet (Skolinspektionen) överväger nackdelarna. En nackdel kan vara att diskrimineringslagstiftningen försvagas när man tar bort ett samhällsområde som rör diskriminering för personer med funktionsnedsättning från diskrimineringslagen, flyttar det till skollagen och samtidigt ger ansvaret till en ny myndighet. Andra lösningar finns dock redan när det gäller diskriminering i arbetslivet.

Bakgrund

Astma- och Allergiförbundet är en intresseorganisation som tillvaratar intressen för personer med allergisjukdomar. Organisationen har idag ca 20 000 medlemmar och ingår i Funktionsrätt Sverige. Allergi och annan överkänslighet har ökat under de senaste decennierna och tillhör numera våra mest utbredda kroniska sjukdomar. Ungefär vart tredje barn har pågående allergisjukdom och ca 9% av barnen har läkardiagnosticerad astma - en ökning med 50% sedan 2003 då andelen var 6%.³⁾ 45% av den vuxna befolkningen uppger att de har allergi eller känslighet mot olika allergiframkallande ämnen som pollen eller pälsdjur och nästan 10% av den vuxna befolkningen har läkardiagnosticerad astma. ⁴⁾

Maritha Sedvallson
ordförande
Astma- och Allergiförbundet

Källor:

- 1) FN-kommittens rapport 2016 CCPR/C/SWE/CO/7; <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/087/83/PDF/G1608783.pdf?OpenElement>
- 2) Art 4.3 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- 3) Miljöhälsorapport 2013 (barn), Institutet för Miljömedicin och Karolinska Institutet
- 4) Miljöhälsorapport 2017 (vuxna), Folkhälsomyndigheten och Karolinska Institutet